

זוותר על הכהן?

(א) בקור

מסכת גיטין נ"ט עמוד א'

מתני'. אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל, מפני דרכי שלום; [נש"י-כי היכי ללא ליתו לאינצויי תקינו להו רבנן האי סידרא לכיון דתקנתא דרבנן היא תו לא מצינן לשנויי ולמימר אנא קרינא ברישא].

(ב) יוצא מן הכלל

שם עמוד ב'

.... דתניא...הבוצע הוא פושט ידו תחלה, ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו - הרשות בידו; ואמר מר עלה: לא שנו אלא בסעודה, אבל בבהכ"נ לא, דאתו לאינצויי [נש"י-לענין לקרות בתורה צבית הכנסת אין כהן חולק כבוד ללוי ולוי לישראל ללא ליתו שארא לאינצויי ולמימר אנא נמי קרינא ברישא והיינו דקתני מתניתין כהן קורא ראשון כו' כמה שכתוב בתורה ואינו ראוי לחלוק כבוד דבכר ולשנותו מפני דרכי שלום]. אמר רב מתנה: הא דאמרת בבהכ"נ לא, לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים, אבל בשני ובחמישי לא.

(ג) מוזלוקת: האם הזולוק של הגמרא קיימת היום?

<p>מנחת יצחק [ב/מ"א]- אחרי זה קבלתי מכתב בענין הנ"ל מהגאון האדיר מוהר"י ראזין ז"ל מדווינסק. בזה"ל: ... הנה באמת הארכתי דאצלינו ל"ש כלל זה הגדר דכהן קודם, כיון דהקריאה קורא אחר, רק באמת מי שקורין אותו הוא רק בגדר סרסר המבואר בירושלמי מגילה הובא בתוסי' (ב"ב ד' ט"ו ע"א) ע"ש, ושוב ליכא כלל זה הדין, רק היכא דהקריאה היא משום גדר חובת היום (דמגילה דף ל', ל"א), וזה הגדר דמשה רבינו תיקן דיקראו פרשה זו בזה היום, אז הוי הסרסר לזה ג"כ גדר חייב, ובזה צריך להקדים כהן ללוי וכו', אבל במה שאנו קוראין בכל שבת ובי' והי' תקנת נביאים (בב"ק דף פ"ד) ובירושלמי (מגילה) תקנת משה רבינו, לא פרשה קבוע, ולא שייך בזה להוציא רבים,</p>	<p>שו"ת המהרש"ם [א/רי"ד]¹ -...וע"ד השאלה אם יכולים לתקן לקרוא לישראל במקום כהן גם בלא יציאת הכהן מבית הכנסת, מזה ימצא סעד גדול למה שתיקן כת"ר למען השלום אשר בבי' והי' ובמנחה שבת שעולים רק גי' יקראו לישראלים שלשתן ובשו"ט תהי תקנת חז"ל קיימת להקדים הכהן. ואני מוסיף שהרי מדין הש"ס בשני וחמישי ליכא תקנתא כלל דלא שכיחי רבים כדאיתא בגיטין (נ"ט): אלא שהתוסי' וש"פ כתבו דהאידינא שכיחי רבים בבי' והי' כמו ביו"ט ובאמת שאין כל העתים והמקומות שוים בזה... מ"מ על כל פנים אין בזה עקירה לתקנת חכמי הש"ס ובמקום שהעם טרודים במלאכתם ולא שכיחי רבים ליכא למימר בזה "דלא פלוג" כיון שאינו מפורש בש"ס.</p>	<p>תוס' [נש"י ד"ה אבל בשני ובחמישי לא] - אומר ר"ח הני מילי לדידהו דבחול הווי טרידי במלאכתן ולא שכיחי אבל לדידן שכיחי בשני ובחמישי כמו ביו"ט.</p> <p>שו"ע [או"ח קל"ה,ג,ה]- כהן קורא בתורה ראשון, ואחריו לוי, ואחריו ישראל...</p> <p>משנה ברורה בשם הפמ"ג [נש"י]...ואין חילוק בין שבת ויום טוב לשני וחמישי ושאר זמנים שקוראים בהם.</p> <p>שער הציון [נש"י]...אמנם מדסתם השו"ע ולא חילק בזה משמע דכהיום המנהג בכל מקום בשוה וצריך עיון</p>
---	--	---

¹מהרש"ם- רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון, 1835-1911, גליציה. הוא נחשב לגדול הדור בהלכה אחרי פטירת הרב יצחק אלהנן ספקטור. עוסק בבעיות השעה, כגון טכנולוגיה ותעשייה מודרנית, שינויים בחברה היהודית וכו'.

(ד) **מהות ההבדל בין שני/זמיושי שבת לבין שבת/יו"ט/ר"ז/זווה"מ**

בבא-קמא פ"ב עמוד א'	מגילה ל"ב עמוד א'
<p>תניא : +שמות ט"ו+ וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים - דורשי רשומות אמרו : אין מים אלא תורה, שנאמר : +ישעיהו נ"ה+ הוי כל צמא לכו למים, כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו, עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת, וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי, וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת, כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה!</p> <p>הרמב"ם [הלכות תפילה י"ב/א]- משה רבינו תיקן להם לישראל שיהו קורין בתורה ברבים בשבת ובשני ובחמישי בשחרית כדי שלא ישאו שלשה ימים בלא שמיעת תורה,</p>	<p>"וידבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל"- מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו.</p> <p>הרמב"ם [שם פרק י"ג/ח]- מפסיקין למועדות וליום הכפורים וקוראין בענין המועד לא בסדר שבת, ומשה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו, ושואלין ודורשין בענינו של יום בכל מועד ומועד,</p>

(ה) **טעם התקנה**

<p><i>שני וחמישי/שבת = תלמוד</i></p> <p><i>תלמוד</i></p> <p><i>תלמוד/שבת</i></p> <p><i>אם לא היה שני</i></p>	<p>מהרש"א [פסחים ס"ח]- דהא ביו"ט נמי כתוב "ושמחת בחגך", והיינו דאפשר דכולו לה' בשמחת לימוד התורה המשמח הלב</p> <p>מוסיף בשם הגרי"ד סולוביצקי [שיעורי הגרי"ד סולוביצקי על עניני ציצית/עניני תפילין ולהכות קריאת התורה מפי השמועה, נרשמו עיי' הרב צבי שכטר עמ' קל"ה]- "...ומעתה ניתן להיאמר שקה"ת בשבת בציבור הוי קיום של מצות עונג שבת וכנ"ל- דהיינו עונג רוחני... אלא מצוות כיבוד ג"כ דהיינו שמכבדים את השבת בזה שמשלימים כל פרשיות התורה בשבתות דווקא.. דבמקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין במנחה ובב' וה בשבת הבאה (מגילה ל"א : [תלמוד י"א/א])</p> <ul style="list-style-type: none"> • משנה שבת קט"ו עמוד א'-... אף על פי שכתובים בכל לשון טעונים גניזה. ומפני מה אין קורין בהם - מפני ביטול בית המדרש. שם קט"ז עמוד ב'- אמר רב : לא שנו אלא בזמן בית המדרש, אבל שלא בזמן בית המדרש - קורין. • מגילה ל"ב עמוד א'-תנו רבנן : משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג. הדרן עלך בני העיר וסליקא לה מסכת מגילה. • הרמב"ם [שבת ל"ג]- אלא כך היה מנהג הצדיקים הראשונים מתפלל אדם בשבת שחרית ומוסף בבית הכנסת ויבוא לביתו ויסעוד סעודה שניה וילך לבית המדרש יקרא וישמע עד המנחה ויתפלל מנחה ואחר כך יקבע סעודה שלישית על היין ויאכל וישתה עד כ מוצאי שבת. • הרמב"ם [יו"ט ו"ט]-... אלא כך היא הדת, בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי ל מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות קורין ושוננין עד חצי היום, ואחר חצי היום מתפללין תפלת המנחה וחוזרין לבתיהן לאכול ולשתות שאר היום עד הלילה. <p>הרמב"ן [ויקרא כ"ג/ב]- וטעם מקראי קדש - שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותו, כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלהים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה והלל לאל בכסות נקיה, ולעשות אותו יום משתה</p>
--	--